

А. А. Корзюк

ВЫКАРЫСТАННЕ ГІСТАРЫЧНЫХ КРЫНІЦ НА ўРОКАХ ГІСТОРЫІ І ГРАМАДАЗНАўСТВА

Вучэбна-метадычны дапаможнік для настаўнікаў
устаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай і рускай мовамі навучання

Рэкамендавана

*Навукова-метадычнай устаноўай
«Нацыянальны інстытут адукацыі»
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь*

Мінск

Выдавецкі цэнтр БДУ

2016

УДК 373.5.016:94(072)
ББК 74.266.303я77
К66

А. А. Корзюк

Рэцэнзенты:

метадычны савет упраўлення вучэбна-метадычнай работы
дзяржаўнай установы адукацыі «Акадэмія паслядыпломнай адукацыі»
(метадыст вышэйшай катэгорыі *В. М. Варановіч*);
настаўнік-метадыст дзяржаўнай установы адукацыі
«Гімназія г. Лагойска» *З. Я. Вінаградава*

Вучэбна-метадычны асаблівы падручнік для настаўнікаў
устаноў адукацыі ў асяродку адукацыі
і вывучэння і рускай мовы навукаў
Рэспубліка Беларусь
Навукова-метадычная ўстанова
«Навука і адукацыя» Інстытут адукацыі
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

ISBN 978-985-553-311-6

© Корзюк А. А., 2016
© Афармленне. РУП «Выдавецкі цэнтр БДУ», 2016

ЗМЕСТ

Уводзіны	6
Літаратура да ўводзін	9
Раздзел 1. Гістарычныя крыніцы і іх роля ў навучанні гісторыі і грамадазнаўству	13
1.1. Гістарычныя крыніцы: праблема азначэння і класіфікацыі	13
1.2. Крыніцы гістарычных ведаў і сродкі навучання гісторыі	15
1.3. Гістарычныя крыніцы ў навучанні гісторыі і грамадазнаўству	17
Літаратура, выкарыстаная ў раздзеле 1	21
Раздзел 2. Выкарыстанне дакументальнага матэрыялу пры вывучэнні гісторыі і грамадазнаўства	23
2.1. Роля дакументальнага матэрыялу ў вывучэнні гісторыі і грамадазнаўства. Метадычныя патрабаванні да зместу дакументальнага матэрыялу	23
2.1.1. Значэнне выкарыстання гістарычных дакументаў і іх класіфікацыя	23
2.1.2. Метадычныя патрабаванні да зместу дакументальнага матэрыялу і яго функцыі ў навучанні гісторыі і грамадазнаўству	27
2.2. Метадычныя прыёмы і арганізацыйныя шляхі вывучэння дакументальнага матэрыялу на ўроках гісторыі і грамадазнаўства	29
2.2.1. Падрыхтоўка настаўніка да выкарыстання дакументаў на ўроку	29
2.2.2. Метадычныя шляхі і прыёмы вывучэння дакументальнага матэрыялу	32
2.2.3. Метадычныя варыянты правядзення аналізу гістарычнага дакумента	36
2.2.4. Методыка складання тэзісаў і канспекта гістарычнага дакумента	43
2.2.5. Формы вучэбных заняткаў, прыдатныя для разгляду гістарычных дакументаў	45
Літаратура, выкарыстаная ў раздзеле 2	48

2.3. Дакументальны матэрыял на ўроку: магчымыя прыклады выкарыстання.....	51
2.3.1. Гісторыя Беларусі.....	51
2.3.2. Всемирная история.....	63
2.3.3. Обществоведение.....	75
Літаратура да дакументальных матэрыялаў.....	76
Раздзел 3. Вусныя крыніцы ў працэсе навучання гісторыі.....	79
3.1. Вусная гісторыя і гістарычныя крыніцы вуснага паходжання.....	79
3.2. Значэнне вусных гістарычных крыніц для вывучэння гісторыі і іх асаблівасці.....	82
3.3. Прыёмы работы з вуснымі гістарычнымі крыніцамі.....	84
3.3.1. Збор і фіксацыя гістарычных сведчанняў.....	85
3.3.2. Прачытанне і расшыфроўка вусных гістарычных сведчанняў.....	92
3.3.3. Каментаванне вусных гістарычных сведчанняў.....	94
3.3.4. Інтэрпрэтацыя вуснай гістарычнай крыніцы.....	95
3.4. Магчымыя вынікі авалодання прыёмамі работы з вуснымі гістарычнымі крыніцамі.....	96
3.5. Варыянты арганізацыі навучання школьнікаў прыёмам работы з вуснымі гістарычнымі крыніцамі.....	98
Літаратура, выкарыстаная ў раздзеле 3.....	100
Раздзел 4. Выкарыстанне выяўленчых крыніц на ўроках гісторыі і грамадазнаўства.....	103
4.1. Выяўленчыя крыніцы як сродкі навучання прадмету: агульная характарыстыка.....	103
4.2. Методыка выкарыстання твораў выяўленчага мастацтва і вучэбных карцін у працэсе навучання.....	104
4.3. Карыкатура, плакат, фотаматэрыялы: спосабы выкарыстання іх на ўроку.....	112
4.4. Сродкі выяўленчай нагляднасці як крыніцы гістарычнай інфармацыі.....	117
4.5. Выяўленчыя крыніцы на ўроку: магчымыя прыклады выкарыстання.....	120
4.5.1. Гісторыя Беларусі.....	120
4.5.2. Всемирная история.....	122

4.5.3. Обществоведение.....	127
Літаратура, выкарыстаная ў раздзеле 4.....	128

Раздзел 5. Распрацоўка дакументальна-метадычных комплексаў па гісторыі і грамадазнаўстве.....

5.1. Структура і метадычныя патрабаванні да распрацоўкі дакументальна-метадычных комплексаў.....	132
5.2. Асаблівасці выкарыстання ДМК у адукацыйнай тэхналогіі «Дзеці пішуць гісторыю».....	134
Літаратура, выкарыстаная ў раздзеле 5.....	136
5.3. Дакументальна-метадычныя комплексы на ўроку: магчымыя прыклады выкарыстання.....	137
5.3.1. Гісторыя Беларусі.....	137
5.3.2. Всемирная история.....	151
5.3.3. Обществоведение.....	155
Літаратура да дакументальна-метадычных комплексаў.....	157

Заклучэнне.....	160
Літаратура да заключэння.....	162
Рэкамендаваная літаратура для настаўніка.....	163

33. *Трышчэцкія, Я. А.* *Хрэсціянства ў гісторыі беларускай культуры*. Мінск: Беларускі навуковы цэнтр, 2012. — 160 с. — ISBN 978-985-223-311-6.

34. *Шчарбакова, Н. Г.* *Установа гісторыі ўчэбна-метадычнага дапаможніка для настаўнікаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання*. Мінск: БГПУ, 2016. — 160 с. — ISBN 978-985-223-311-6.

Вучэбнае выданне

Корзюк Аляксандр Аляксандравіч

ВЫКАРЫСТААННЕ ГІСТАРЫЧНЫХ КРЫНІЦ НА ўРОКАХ ГІСТОРЫІ І ГРАМАДАЗНАўСТВА

Вучэбна-метадычны дапаможнік для настаўнікаў
устаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай і рускай мовамі навучання

Рэдактары *Н. Б. Кучмель, Н. Г. Шчарбакова*
Дызайн вокладкі *Л. І. Мелава*
Камп'ютарная вёрстка *А. У. Смалюк*
Карэктары *Т. М. Булатава, А. М. Шапляевіч*

Падпісана ў друк 06.01.2016. Фармац 60×84 1/16. Папера афсетная.
Друк афсетны. Ум. друк. арк. 9,76. Ул.-выд. арк. 8,70.
Тыраж 2627 экз. Заказ 794.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства
«Выдавешкі цэнтр Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы, распаўсюджвальніка
друкаваных выданняў № 1/159 ад 27.01.2014, № 2/63 ад 19.03.2014.
Вул. Чырвонаармейская, 6, 220030, Мінск.

